

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Orgaan van de
Nederlandsche Boschbouwvereniging

Oprichter Dr. J. R. Beverluis

8e Jaargang

No. 8

Augustus 1935

Oorspronkelijke Bijdragen

HET ONDERZOEK NAAR DEN GROEI EN DEN AANPLANT VAN DEN LORK IN NEDERLAND DOOR DE „EXOTENCOMMISSIE”

door

M. DE KONING.

(Uittreksel uit een Voordracht gehouden op de Voorjaarsvergadering van de
Nederlandsche Boschbouwvereniging te Steenwijk).

Het is misschien goed een en ander over de „Exoten-
commissie” te doen voorafgaan.

Op het 51ste Landhuishoudkundige congres te Breda
(18—21 Juni 1899) leidde de heer E. D. van Dissel
als punt in :

„Het belang der aanplanting van vreemde naaldhout-
soorten voor den Nederlandschen boschbouw en de uitkom-
sten van proeven met die soorten genomen.” (Tijdschr. Ned.
Heide Mij., jaarg. '99).

Het congres sprak zich toen als volgt uit :

„Het is wenschelijk dat eene commissie worde ingesteld
die groei en houtwaarde der ingevoerden naaldhoutsoorten
systematisch onderzoekt.”

Aan het Bestuur der Heide Mij. werd verzocht deze com-
missie te benoemen, hetgeen geschiedde.

Leden waren Mr. Tydemans, voorzitter, E. D. van
Dissel, secretaris, Mr. J. H. Schober en F. B.
Löhnis.

Voorloopig verslag werd op de Alg. verg. der N. H. M.
te Lochem in 1903 uitgebracht. (Tijdschr. N. H. M. Jaarg.
'03).

De te onderzoeken houtsoorten zouden zijn *Pinus silvestris*
(uit vreemd zaad), *P. nigra austriaca* en *corsicana*, *P. rigida*,
P. strobus, *Picea excelsa*, *P. menziésii*, *P. canadensis*, *Pseu-
dotsuga Douglasii*, *Abies pectinata*, *A. Nordmanniana* en
A. balsamea.

De heer Hesselink bracht in 1905 verslag uit over
de door hem voor de commissie gedane onderzoekingen.
(Tijdschr. N. H. M., jaarg. '05). De gevonden uitkomsten

der metingen en de verzamelde gegevens werden in een „Exotestamboek” vastgelegd.

Deze uitkomsten hadden betrekking op afzonderlijke boomen, niet op bosschen. Daarom werd besloten nog een 2de stamboek aan te leggen n.l. van groepen, beplantingen, zoo mogelijk bosschen, die dan van jongs af zouden worden waargenomen en opgemeten.

Thans werden dus 2 stamboeken bijgehouden. Drie nieuwe houtsoorten werden in het onderzoek opgenomen n.l. *Larix decidua*, *L. leptolepis* en *Chamaecyparis Lawsoniana*. Zoo doende beschikte men reeds over tal van gegevens. Vanaf 1908 trad schrijver dezes als verslaggever der commissie op.

Naast de opname van boomen, boschjes en groepen werd thans een begin gemaakt met eene beschrijving van de in Nederland in de bosschen aanwezige exoten, waarbij waarneming en beschrijving met opmeting hoofdzaak was en zoo verscheen in het Tijdschr. N. H. M., jaargang 1917 een verslag over de exoten in het duingebied.

In 1923 besloot de commissie in overleg met den heer Hesselink, toenmalig Directeur van het Rijksboschbouwproefstation, het onderzoek op nog breederen basis te stellen door n.l. van ééne houtsoort een nauwkeurig, door opmetingen en cijfers gedocumenteerd onderzoek te doen uitvoeren. Als houtsoort werd *Pseudotsuga Douglasii* aangewezen. Het onderzoek zou worden verricht door den heer de Hoogh, zijnde ondergeteekende evenals de heer Hesselink, intusschen lid van de commissie geworden.

De uitkomsten van het onderzoek verschenen 1924 als Mededeeling van het Rijksboschbouwproefstation. Een uittreksel er van verscheen in het Tijdschr. N. H. M., jaarg. 1925. Er werden over het geheele land 16 proefvelden vastgelegd met het doel deze nauwkeurig alle 5 jaren te beschrijven en te kubereren, terwijl ook de dunningsopbrengsten zooveel mogelijk zouden worden bijgehouden.

Spoedig daarna, in 1925 werd besloten op dezelfde wijze een rapport samen te stellen over *Pinus nigra austriaca* en *corsicana*. Deze werkzaamheden werden aan ondergeteekende opgedragen. Het verslag kwam in 1927 gereed en verscheen eveneens als mededeeling van het Rijksboschbouwproefstation. Een uittreksel er van vindt men in het Tijdschr. N. H. M., jaarg. '28. Er zijn 16 proefvelden uitgezet, die eveneens geregeld beschreven en gekubeerd worden.

In 1933 werd besloten, aan ondergeteekende op te dragen *Larix decidua* en *L. leptolepis* aan een onderzoek te onderwerpen, een onderzoek dat thans in gang is en waarover we hieronder een en ander mededeelen.

De Exotecommissie bestaat thans uit de heeren Van Lonkhuyzen (voorzitter), Van Dissel, Te Wechel, Dr. Oudemans, Springer en de Koning (secretaris).

Wat nu het lorkenonderzoek betreft, zoo laten we hieronder enkele bijzonderheden volgen.

Er zijn 25 proefvelden uitgezet en wel 3 in Drente, 6 in Overijssel, 3 op de Veluwe, 4 in den Achterhoek, 5 in Brabant, 3 in het Gooi en 1 in Utrecht.

17 proefvelden zijn bezet met Japanschen, 5 met Europeeschen lork, 1 met Jap. lork en Douglas en 2 met beide lorken gemengd. De leeftijden loopen uiteen van 13—58 jaar.

De gevonden houtmassa's loopen zeer sterk uiteen, en zijn bij *Pinus silvestris* vergeleken, zeer hoog. Daar het vellen en meten van modelstammen niet doenlijk was, moest een vormgetal worden aangenomen. Voorloopig werd dit op 0,5 vastgesteld. Dat dit niet ver van de waarheid ligt, bewijzen vormgetalberekeningen door mij in 1934 aan liggende stammen uitgevoerd :

10 stuks	13-j.	Jap. lork te Frederiksoord,	gemidd.	V. = 0,54
1	..	36-j. Jap. lork op Schovenhorst	..	V. = 0,50
40	..	38-j. Jap. lork te Esbeek	..	V. = 0,50
6	..	70-j. Eur. lork op Schovenhorst	..	V. = 0,49
5	..	44-j. Eur. lork op den Eelerberg	..	V. = 0,53

Hoewel we ons voorstellen nog zooveel mogelijk andere vormgetallen te berekenen, hebben we, behoudens ééne uitzondering bij een zeer jong bosch en een op de Eelerberg waar het V. kon worden vastgesteld, voorloopig 0,5 aan onze kubering ten grondslag gelegd.

We laten hier van een 12-tal proefvelden eenige der gevonden uitkomsten volgen :

PLAATS	Leef-tijd	Stam-men p. ha.	D. cm.	H. m.	Grond- vl. p. ha m ²	m ³ per ha	m ³ per jaar	SOORT
Liesbosch.	42	262	34,9	19,20	25,00	240,0	5,7	Jap.
Ter Apel.	30	665	28,0	18,25	41,01	374,0	12,5	..
Wijnbergen (Olst). . .	27	1085	20,5	16,70	35,80	298,9	11,0	..
Stillewald.	24	1629	16,45	15,50	34,70	268,2	11,2	..
Groote Slink (Oploo)	23	2537	8,55	8,80	14,65	64,5	2,8	..
Hilversum	22	3184	10,05	11,00	25,05	137,8	6,3	..
Zuid Lutte.	18	2282	11,2	10,70	22,50	120,4	6,6	..
Frederiksoord	13	4500	8,0	8,10	22,60	98,8	7,5	.. V. = 0,54.
Maartensdijk	58	870	22,4	17,20	34,30	295,0	5,0	Eur.
Eelerberg.	44	687	23,0	18,25	28,59	276,5	6,3	.. V. = 0,53.
Hollandsche Rading	34	823	20,25	17,55	26,43	231,9	7,0	..
Staverden lork. . . .	24	527	19,3	13,65	15,45	105,4	4,4	..
Douglas.	24	1150	15,9	13,30	23,01	153,0	6,4	} Gemengd.

We geven hier eenige cijfers uit onze opnamen, om een indruk te geven van de groote hoeveelheid hout, die de lork in onze bosschen kan voortbrengen. Daar noch aanleg, noch dunning in ééne hand zijn, kunnen ze niet zonder meer met elkaar vergeleken worden. Maar evenals de Douglas en *Pinus nigra*, wint ook de lork het van *Pinus silvestris*;

over de hoedanigheid van het hout behoeft men zich niet ongerust te maken, al doet men goed de uitkomsten van een later wetenschappelijk onderzoek van het lorkenhout af te wachten eer men zich er openlijk over uitspreekt. De ervaringen uit de praktijk stemmen buitengewoon hoopvol.

Ook de lorkenproefvelden zullen alle 5 jaren hermeten worden, terwijl van de jaarlijksche dunningen zooveel mogelijk aanteekening gehouden zal worden.

Het werk der Exotencommissie is nog lang niet beëindigd. Over eenige jaren zal men zich een beter oordeel over groei, houtproductie en houtwaarde kunnen vormen dan thans. Ook zal men dan in de gelegenheid zijn meer en grootere proefvelden aan te leggen. Voorloopig zullen we het echter met proefvelden van $\pm 1000 \text{ m}^2$ moeten doen. De bijna 60 thans in onderzoek zijnde exotenproefvelden geven niettemin eenigen kijk op de waarde die de vreemde houtsoorten voor den Nederlandschen boschbouw kunnen hebben. We moeten hierbij niet vergeten dat naast de houtproductie ook de aanleg, behandeling en het optreden van ziekten doorlopend worden nagegaan.

UIT DE DAGBLADEN.

Nieuwe Rotterdamsche Courant, 27 Juni 1935.

HERVORMING VAN DE LOOLAAN.

Een technisch moeilijk, maar goed geslaagd werk.

Men schrijft ons uit Apeldoorn:

Schier ieder in ons land kent de Loolaan, breed en statig, die van de kom van Apeldoorn voert naar het punt, waar de groote oprijlaan naar het Koninklijk Lustslot „Het Loo” aanvangt. Reeds sedert jaren is men bezig deze beukenlaan, die oud en „der jaren zat is”, langzaam aan te hervormen tot een linden-allée. In den afgelopen winter heeft men de zaak krachtig aangepakt. Een groot aantal afgeleefde beuken is geveld, en uit het reeds hervormde gedeelte van de laan heeft men, om de andere, een groot aantal 25 à 30-jarige linden gerooid, en hiermee de beuken vervangen. Een moeilijk werk, dat met de uiterste zorgvuldigheid moest worden uitgevoerd. Heel Apeldoorn leefde mee met het geval; veel tongen waren in beroering; aan den eenen kant was men er niet over te spreken, dat de beuken er uit gingen, aan den anderen kant voorspelde men niet veel goeds van het verplanten van zulke vrij oude boomen. Over dit laatste hebben wij eerlijk gezegd ons hart ook wel een beetje vast gehouden. Maar beiden, ontevredenen en zwartgalligen, hebben ongelijk gehad; men is het er nu wel over eens, dat een mooi nieuw geheel is geschapen. De Rijkswaterstaat en het Staatsboschbeheer, de beide diensten, die hier zoo gelukkig hebben samengewerkt (de laatste trad als adviseur op) hebben alle eer van hun werk!
